

MEHMED SAİD HEMDEM ÇELEBİ'NİN HAZIRLADIĞI KONYA MEVLÂNA DERGÂHI POSTNİŞİNLERİ LİSTESİ

Yakup ŞAFAK*

Öz

Büyük mutasavvıf ve mütefekkir Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî, İslâm dünyasında ve özellikle Türk toplumunda hayatı ve fikirleriyle çok etkili olmuştur. Mevlevîlik tarikatı asırlarca onun soyundan gelen kişiler tarafından temsil edilmiş; bu zatlar, devlet ve toplum tarafından saygı görmüştür.

Geçmişte, XIII. asırdan XX. asra kadar Mevlevîlik'in temsilcisi olarak Konya Mevlâna Dergâhında görev yapmış olan şahıslarla ilgili çeşitli listeler yapılmıştır. Bunlardan biri de 1815-1859 yılları arasında çeçebilik makamında bulunmuş olan ve Mevlevîlik tarihinde önemli bir yeri bulunan Mehmed Said Hemdem Çelebi tarafından hazırlanmıştır.

Onun hazırlamış olduğu liste, üç adet elyazması nüshadan istifade edilerek bu yazıda ilim adamlarının hizmetine sunulacaktır. Listede yer alan isimler hakkındaki gerekli bilgiler, çeçitli kaynaklardan istifadeyle dipnotlarda verilmiştir. Hemdem Çelebi'nin vefatından sonra çeçebilik makamında bulunanlar da aynı kaynaklardan istifadeyle tarafımızdan listeye eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çelebiler, Çelebilik Makamı, Konya Mevlâna Dergâhı, Mehmed Said Hemdem Çelebi, Mevlâna, Mevlevîlik.

The List of Konya Mevlâna Lodge Postnisins Prepared By Mehmed Said Hemdem Chelebi

Abstract

The Great Sufi and thinker Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî has been a very influential figure within the Islamic world and especially within the Turkish society with his life and ideas. The Mevlevî order has been represented by descendants of him for centuries and these persons have always been respected by the state and society. In the past, various lists were made about the persons who served as a representative of Mevlevî order in Konya Mevlâna Lodge from the 13th century to the 20th century. One of these was prepared by Mehmed Said

* Yrd. Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Dođu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, (e-posta: yakupsafak@hotmail.com).

MEHMED SAİD HEMDEM ÇELEBİ'NİN HAZIRLADIĞI KONYA
MEVLÂNA DERGÂHI POSTNİŞİNLERİ LİSTESİ

Hemdem Çelebi, who had been in the position of “Çelebi” between 1815 and 1859 and who has an important place in the history of Mevlevî. In this article, his list will be made available to the scholars through the use of three manuscripts. The necessary information about the names on the list is given in footnotes through various sources. After the death of Hemdem Çelebi, the names of those who occupied the “Çelebi” position were also added to the list from the same sources.

Keywords: Chelebis, Chelebis Authority, Konya Mevlâna Lodge, Mehmed Said Hemdem Çelebi, Mevlâna, The Mevlevî Order.

Bilindiği üzere büyük mütefekkir ve mutasavvıf Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî'nin 1273 yılındaki vefatının ardından sâdık müridi Hüsâmeddin Çelebi halifelik makamına geçmiş, 11 yıl bu makamda bulunduktan sonra Mevlâna'nın büyük oğlu Sultan Veled bu görevi üstlenerek 29 yıl lâyıkiyla vazifesini ifa etmiş ve Mevlevîlik'i sistemli bir tarikat haline getirmiştir.

Sultan Veled'den sonra da bu manevî makam -tarihî süreci, tabii olmayan şekilde zorlayan tek bir istisna ile- onun soyundan gelen zükûr (erkek) çelebiler tarafından temsil edilmiştir. Mevlâna'dan sonra tekke ve zaviyelerin kapatıldığı 1925 yılına dek 31 değerli zât, Konya Mevlâna Dergâhi Postnişinliği'nde bulunmuştur. Bu tarihten 1944'e kadar 19 sene boyunca Çelebilik makamının merkezi, Halep Mevlevîhanesi olmuştur.¹

Gerek Mevlevîler, gerekse diğer araştırmacılar tarafından, Türk tarihi, kültürü ve sanatı açısından seçkin ve önemli bir yere sahip olan bu kişilerin hayat hikâyelerini anlatan eserler yazıldığı gibi, onların doğum, ölüm ve postnişinlik tarihlerini gösteren listeler de düzenlenmiştir. Bu listelerden bazıları yayınlanmıştır; önemli bir kısmı ise el yazması halinde kütüphane ve arşivlerimizde durmaktadır.

Burada sunacağımız liste, Mevlâna Dergâhi postnişinlerinden Said Hemdem Çelebi'nin hazırlayıp kendi mecmualarına kaydettiği Çelebiler şeceresidir. Mevlâna Dergâhi postnişinlerinden Hacı Mehmed Çelebi'nin (ö.1815) oğlu olan Hemdem Çelebi, 1807 senesinde doğmuş; babasının vasiyeti ve Sultan II. Mahmud'un (1808-1839) muvafakatıyla çocuk yaşta 24. halife olarak Çelebilik makamına atanmıştır. Önceleri Sertarık Hasan Emir Dede'nin daha sonra Süleyman Tûrâbî'nin manevi terbiyesi altında yetişmiştir.

XIX. yüzyıldaki bazı mühim hadiselerle de tanıklık etmiş olan Hemdem Çelebi, Mevlevîlik tarihiyle yakından ilgilenip bazı önemli olaylara açıklık getirmiş, uzun tetkiklerle Çelebiler şeceresini hazırla-

mış, usûl ve âdap ile ilgili risâle yazmış, *Dîvân-ı Kebîr*'den seçmeler yapmış ve bazı *Mesnevî* beyitlerini manzum olarak şerhetmiştir.

Said Hemdem Çelebi'nin, adının hayırla yâdına vesile olacak büyük hizmetlerinden birisi de Mevlâna Dergâhı Kütüphanesinin tesisi olmuştur. Mevlevîlik tarihinin önemli simalarından, tasavvufî, ilmî, edebî kişiliğiyle örnek ve güçlü bir şahsiyet olan Hemdem Çelebi, Mevlâna Dergâhındaki 44 yıllık hizmetten sonra 1859 yılında vefat etmiş ve Mevlâna Dergâhına defnedilmiştir.²

Hemdem Çelebi'nin söz konusu listeyi uzun uğraşlar sonucu hazırladığı ve en önemli kaynağının, Sâkıb Dede'nin *Sefîne-i Nefîse*'si³ olduğu anlaşılmaktadır. Elimizde Hemdem Çelebi'nin mezkûr listesinin üç tane kopyası bulunmaktadır. Bunlar, Selçuk Üniversitesi Kütüphanesi Uzluk Arşivinde bulunan bazı yazma eserlerin içindedir. Künyeleri şöyledir:

1. Veled Çelebi, *Muhtârât*, Selçuk Ün. Ktp. Uzluk Arşivi, Y95, s.278-285.

2. Veled Çelebi *Çelebi Cönkü*, Selçuk Ün. Ktp. Uzluk Arşivi, Y97, s.405-419.

3. Manisalı Rifat, *Mecma-ı Uşşâk*, Selçuk Ün. Ktp. Uzluk Arşivi, Y37, s.1-17.

Görüldüğü gibi bunlardan ikisi, Mevlâna Dergâhının son postnişinlerinden Veled Çelebi'ye (öl.1953) ait mecmualardır.

Veled Çelebi diye tanınmış olan Mehmed Bahâeddin Veled İzbudak (1867-1953), son dönem Mevlevîlik tarihinin önde gelen simalarından biridir. Konya'da doğmuştur. Mevlâna soyundan olup Mevlevî muhitinde, Mevlevî kültürü ve adabıyla yetişmiş bir kişidir.

Bu şehirde ibtidâî, rüşdî ve medrese tahsili gördükten ve bir müddet memuriyette bulunduktan sonra bilgi ve görgüsünü artırmak, ilmî ve kültürel çalışmalar yapmak amacıyla genç yaşta İstanbul'a göç etmiş; burada gerek Mevlevî muhitinde, gerekse edebiyat, fikir adamları ve devlet yöneticileri arasında önemli şahsiyetlerle tanışmış; onların bir kısmından yakînen istifade etmiş; Mevlâna ve Mevlevîlik konusunun yanısıra Türk dili ve edebiyatı sahasında da araştırmalar yapmış, yazılar yazmış, birtakım eserler vermiştir. Mevlâna ve Sultan Veled'in eserleri ile Mevlevîlik tarihi üzerine yaptığı çalışmalar ayrı bir öneme sahiptir.

Uzunca bir süre devlet memurluğu ve öğretmenlik yaptıktan sonra önce Galata (1908-1910), sonra Konya Mevlâna Dergâhına (1910-1919) postnişin olarak atanmış ve buralarda çeşitli hizmetlerde bulunmuştur.

1919 yılında postnişinlik görevinden alınarak Şûrâ-yı Devlet azalığına seçilmiş olan Çelebi, 1921 yılında Ankara'ya geçmiş; 1923-

MEHMED SAİD HEMDEM ÇELEBİ'NİN HAZIRLADIĞI KONYA
MEVLÂNA DERGÂHI POSTNİŞİNLERİ LİSTESİ

1939'da dört dönem Kastamonu milletvekili, 1939-1943'te de bir dönem Yozgat milletvekili olarak yirmi yıl TBMM'de görev yapmış ve yaşamının sonuna kadar da Türk Dil Kurumunda çalışmıştır.⁴

Veled Çelebi'nin müsveddeleri, bazı fotoğraf, mektup ve evrakları ile mecmua ve defterleri, vefatından sonra kızı Devlet İzbudak tarafından, hayatı boyunca Çelebi'ye büyük bir saygıyla bağlı bulunan Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk (1902-1974)'a verilmiştir.⁵ Feridun Nafiz Bey'in kendi kütüphanesi, Konya İl Halk Kütüphanesi Mevlâna Dökümantasyon Merkezine; Veled Çelebi'den kalan evrak ve müsveddelerin de içinde bulunduğu doküman, defter, mektup, v.s. ise F. Nafiz Bey'in ağabeyi Şahabeddin Uzluk (öl.1989)'un eşi Nimet Uzluk (öl.2000) tarafından Selçuk Üniversitesine bağışlanmıştır.⁶

Hemdem Çelebi gibi Veled Çelebi de uzun yıllar Çelebiler şeceresi üzerine çalışmış; fakat bu çalışmaları nihayete erip yayın sahasına çıkarılamamıştır. Bu konuda hazırladığı müsveddeler Uzluk Arşivindedir.⁷

Veled Çelebi, Y95 ve Y97 nolu mecmualardaki malûmatın, Hemdem Çelebi mecmûalarından nakledilmiş olduğuna dair şu bilgileri vermektedir:

Y95, s.279'da: "Mehmed Saîd Hemdem Çelebi Hazretleri'nin hatt-ı destiyle muharrer idüğü Hazret-i Şemseddîn-i Tebrîzî kuddise sırruhu'l-azîz türbedârı merhûm Hacı Ahmed Dede mecmuasında mestûrdur." "Bu Hemdem Çelebi mecmuası, veled-i ekberi Sadreddin Çelebi yedinde idi. Bu Hacı Ahmed Dede de Sadreddin Çelebi Efendi'nin kâtibi idi. Anın-çün o mecmuadan bi'z-zat yazmıştır. Ba'dehû fakir de o mecmuayı ziyâret eyledim ve bu satırları okudum."

Y97, s.404'te: "Ecille-i urafâ-yı çelebiyândan post-nişîn-i Dergâh-ı Mevlânâ Şeyh Mehmed Saîd Hemdem Çelebi Efendimiz'in dest-i hatlarıyla olan mecmûa-i girân-kadrlarından nakl olunmuştur."

Y97, s.405'te: "Fakîrin silsile-i nesebime âid bâlâdaki ibâreyi Hemdem Çelebi'nin diğeri bir mecmûasına kâtib-i vakf Hazret-i Şems türbedârı Hacı Ahmed Dede Efendi, Çelebi-i müşârun ileyhın diğeri bir mecmûasından nakl eylemiştir. (...) El-yevm post-nişîn Abdülhalim Çelebi yedindeki küçük kıt'a Hemdem Çelebi mecmûasında merhûmun el yazısında ber vech-i âtî bazı noksan var."

Üçüncü listenin yer aldığı risâlenin yazarı, eser ve liste hakkında şu malûmatı vermektedir: "Reşâdetlü Safvet Çelebi Efendi Hazretleri'nin zamân-ı meşîhat-i ulyâlarında Dergâh-ı şerîf-i Mevlevîde hâfız-ı kütüblük hıdmetiyle mübâhî bulunduğum sırada (...) Çelebi Efendimiz Hazretleri'nin peder-i cennet-makarları olup 1275 (1859) târihinde ihtiyâr-ı azîmet-i âlem-i nûr eden Mehmed Saîd Hemdem Çelebi Hazretleri'nin zamân-ı kudsîlerinde tertîb buyurdıkları

mecmûa, aynen alınmış ve tercüme-i hâle, müşârun ileyh Mehmed Saîd Hemdem Çelebi Hazretleri'nden ibtidâ edilmiştir.”⁸

Zikredilen Y95 ve Y97 nolu mecmualardaki listeler -sehven yapılan hatalar ve kaydırmalar dışında- aynıdır. Her iki liste de Veled Çelebi'nin hattıyla yazılmamıştır; ancak metnin kenarlarında Veled Çelebi'nin kendi yazısıyla notları bulunmaktadır. *Çelebi Cönkü*'nde ve *Mecma-ı Uşşâk*'ta Feridun Nâfiz Uzluk'un da notları görülmektedir.

Hemdem Çelebi'nin bu kıymetli çalışmasının önemli özelliklerinden birisi, şecerelerin tam olarak, yani Hz. Mevlâna'ya kadar verilmesidir; diğeri ise postnişin olmayan, ancak postnişinlerin nesebini takipte zincirin halkasını teşkil eden Çelebilerin de listeye dahil edilmiş olmasıdır.

Mecma-ı Uşşâk adlı risaledeki liste, zikredilen iki listenin gözden geçirilmiş ve ikmâl edilmiş şeklidir. Dolayısıyla aşağıdaki metin oluşturulurken, bu sonuncu metin esas alınmış; zarûri görülen hususlar dipnotlarda belirtilmiştir.

Bu listeyi, zikrettiğimiz üç eser dışında, bu alanda neşredilmiş birkaç liste ile karşılaştırdık ve bu matbû eserlerde Çelebilerin doğum, postnişinlik ve vefat tarihlerinin birçok yerde birbiriyle uyuşmadığını müşâhede ettik⁹. Vefat tarihleri dışındaki tarihlerin tesbitinin güçlüğü göz önüne alınırsa, bu durum fazla yadırganmamalıdır. Hemdem Çelebi'nin verdiği bilgilere en yakın kaynak, Sahih Ahmed Dede'nin (öl.1813) *Mecmûatü't-Tevârihi'l-Mevlevîyye* (MTM) adlı eseridir.¹⁰ S.Hemdem Çelebi'nin listesi ve Sahih Ahmed Dede'nin eseri Hacı Mehmed Çelebi'ye kadar geldiğinden, oradan sonrasını yine *Mecma-ı Uşşâk*, Y95 ve Y97'deki notlardan istifadeyle tamamladık. Mevlâna Dergâhı postnişinleri haricindeki Çelebileri listede değil, ayrı bir yerde gösterdik. Ayrıca tekrara düşmemek için şecereleri zarûret miktarınca sürdürdük. Sık kullanılan kaynaklar için bibliyografyada gösterilen kısaltmaları kullandık.

Şimdi bu listeyi, hicrî tarihlerin karşılıklarını ve zorunlu görülen bazı ilâveleri parantez içinde vererek, araştırmacıların dikkatine sunuyoruz.¹¹

MEVLÂNA DERGÂHI POSTNİŞİNLERİ

1. Hüsâmeddin Çelebi Efendi ibn-i Muhammed (bin) Hasan “İbn-i Ahi Türk”: Velâdetleri 621 (1225), Müddet-i hayâtları 62, İrtihâlleri 683 (1284), Müddet-i meşihatleri 11.

2. Sultan Veled ibn-i Mevlânâ: Velâdetleri 626 (1228-29)¹², Müddet-i hayâtları 86, İrtihâlleri 712 (1312), Müddet-i meşihatleri 29.

3. Ulu Ârif Ç. Efendi “Celâleddin Ferîdun Ârif” ibn-i Sultan Veled: Velâdetleri 670 (1272), Müddet-i hayâtları 49, İrtihâlleri 719 (1320), Müddet-i meşihatleri 7.

4. Âbid Ç. Efendi ibn-i Sultan Veled: Velâdetleri 682(1283-84), Müddet-i hayâtları 57, İrtihâlleri 739 (1338), Müddet-i meşihatleri 20.

5. Vâcid Ç. Efendi-i **Ekber** ibn-i Sultan Veled: Velâdetleri 691 (1291-92), Müddet-i hayâtları 51, İrtihâlleri 742 (1342), Müddet-i meşihatleri 3.¹³

6. Âlim Ç. Efendi ibn-i Ulu Ârif Efendi: Velâdetleri 692 (1292-93), Müddet-i hayâtları 59, İrtihâlleri 751 (1350-51), Müddet-i meşihatleri 9.

7. Âdil-i Ekber Ç. Efendi ibn-i Ulu Ârif Efendi: Velâdetleri 695 (1295-96), Müddet-i hayâtları 75, İrtihâlleri 770 (1368-69), Müddet-i meşihatleri 19.

8. Âlim Ç. Efendi-i **Sânî** ibn-i Âbid Efendi-i Ekber ibn-i Sultan Veled: Velâdetleri 715(1315-16), Müddet-i hayâtları 83, İrtihâlleri 798 (1395-96), Müddet-i meşihatleri 28.

9. Ârif Ç. Efendi-i **Sânî** ibn-i Âdil Efendi-i Ekber ibn-i Ulu Ârif Efendi: Velâdetleri 746 (1345)¹⁴, Müddet-i hayâtları 78, İrtihâlleri 824 (1421), Müddet-i meşihatleri 26.

10. Pîr Âdil Ç. Efendi-i **Sânî** ibn-i Âlim-i sâni Efendi ibn-i Âbid Efendi-i Ekber ibn-i Sultan Veled: Velâdetleri 781(1379-80), Müddet-i hayâtları 84, İrtihâlleri 865(1460-61), Müddet-i meşihatleri 40.¹⁵

11. Cemâleddin Ç. Efendi ibn-i Âdil-i Sâlis ibn-i Ârif-i Sâni ibn-i Âdil-i Ekber ibn-i Ulu Ârif Efendi: Velâdetleri 841¹⁶ (1438), Müddet-i hayâtları 74, İrtihâlleri 915 (1509-10), Müddet-i meşihatleri 51.

12. Hüsrev Ç. Efendi ibn-i Kadı Mehmed Paşa ibn-i Cemâleddin Çelebi ibn-i Âdil-i Sâlis: Velâdetleri 886 (1481-82), Müddet-i hayâtları 83, İrtihâlleri 969 (1561-62), Müddet-i meşihatleri 54.

13. Mehmed Ferruh Ç. Efendi ibn-i Hüsrev Çelebi ibn-i Kadı Mehmed Paşa ibn-i Cemâleddin Çelebi: Velâdetleri 923 (1517-18), Müddet-i hayâtları 86, İrtihâlleri 1009 (1600-01)¹⁷, Müddet-i meşihatleri 25.

14. Bostân-ı Evvel Mustafa Ç. Efendi ibn-i Ferruh Çelebi Efendi ibn-i Hüsrev Çelebi: Velâdetleri 961(1553-54), Müddet-i hayâtları 79, İrtihâlleri 1040 (1630-31), Müddet-i meşihatleri 28.

15. Ebûbekr Ç. Efendi-i Evvel ibn-i Ferruh Çelebi Efendi ibn-i Hüsrev: Velâdetleri 965 (1557-58)¹⁸, Müddet-i hayâtları 87, İrtihâlleri 1052 (1642-43)¹⁹, Müddet-i meşihatleri 8.

16. Karahisârî Mehmed Ârif Ç. Efendi ibn-i Veled Çelebi: Bunların Hazret-i Pîr-i dest-gîr Efendimiz'e sülâleleri ne vechile peyveste olduğu hiçbir kütüb-i mu'teberede mezkûr olmayıp ma'lûm olamamıştır.²⁰ Velâdetleri - , Müddet-i hayâtları - , İrtihâlleri 1052 (1642-43), Müddet-i meşihatleri 3 mâh.²¹

17. Pîr Hüseyn Ç. Efendi ibn-i Hasan Çelebi ibn-i Ferruh Çelebi Efendi ibn-i Hüsrev Çelebi: Velâdetleri 988 (1580-81), Müddet-i hayâtları 89, İrtihâlleri 1077 (1666-67), Müddet-i meşihatleri 27.

18. Abdülhalîm Ç. Efendi-i Evvel ibn-i Abdurrahman Çelebi-i Evvel ibn-i Ebûbekr Çelebi-i Evvel ibn-i Ferruh Çelebi: Velâdetleri 1035(1625-26), Müddet-i hayâtları 55, İrtihâlleri 1090 (1679-80), Müddet-i meşihatleri 13.

19. Bostan Ç. Efendi-i Sâni ibn-i Abdülhalîm Efendi ibn-i Abdurrahman Efendi ibn-i Ebûbekr Efendi ibn-i Ferruh: Velâdetleri 1055(1645-46), Müddet-i hayâtları 62, İrtihâlleri 1117 (1705-06), Müddet-i meşihatleri 27.

20. Mehmed Sadreddin Ç. Efendi ibn-i Hacı Bostan Efendi-i Sâni ibn-i Abdülhalîm Efendi ibn-i Abdurrahman Efendi: Velâdetleri 1080 (1669-70), Müddet-i hayâtları 44, İrtihâlleri 1124 (1712-13), Müddet-i meşihatleri 7.

21. Hacı Mehmed Ârif Ç. Efendi ibn-i Abdurrahmân-ı Sâni ibn-i Abdülhalîm Efendi ibn-i Abdurrahmân-ı Evvel: Velâdetleri 1090 (1679-80), Müddet-i hayâtları 69, İrtihâlleri 1159 (1746-47), Müddet-i meşihatleri 35.

22. Hacı Ebûbekr Ç. Efendi-i Sâni ibn-i Hacı Ârif Efendi ibn-i Abdurrahmân-ı Sâni ibn-i Abdülhalîm Efendi: Velâdetleri 1133 (1720-21), Müddet-i hayâtları 66, İrtihâlleri 1199 (1784-85), Müddet-i meşihatleri 40.

23. Hacı Mehmed Ç. Efendi ibn-i İsmâil Çelebi ibn-i Abdurrahmân-ı Sâlis ibn-i Bayram ibn-i Abdülhalîm ibn-i Abdurrahmân-ı Evvel: Velâdetleri 1155 (1742-43)²², Müddet-i hayâtları 75, İrtihâlleri 1230 (1814-15), Müddet-i meşihatleri 31.

Hacı Mehmed Çelebi'den Sonra:

24. Mehmed Saîd Hemdem Ç. Efendi ibn-i el-Hâc Mehmed Çelebi Efendi ibn-i İsmâil Çelebi ibn-i Abdurrahmân-ı Sâlis ibn-i Bayram Efendi²³ ibn-i Abdülhalîm ibn-i Abdurrahmân-ı Evvel: Velâdetleri 1222 (1807), Müddet-i hayâtları 53, İrtihâlleri 1275 (1859), Müddet-i meşihatleri 45.

25. Mahmûd Sadreddin Ç. Efendi ibn-i Mehmed Saîd Hemdem Çelebi Efendi ibn-i el-Hâc Mehmed Efendi: Velâdetleri 1241 (1825), Müddet-i hayâtları 56, İrtihâlleri 1298 (1881), Müddet-i meşihatleri 23.

26. İbrâhim Fahreddin Ç. Efendi ibn-i Mehmed Saîd Hemdem Çelebi Efendi ibn-i el-Hâc Mehmed Çelebi: Velâdetleri 1242 (1826-27), Müddet-i hayâtları 55, İrtihâlleri 1299 (1882), Müddet-i meşihatleri mâh 7, eyyâm 8.

27. Mustafa Safvet Ç. Efendi ibn-i Mehmed Saîd Hemdem Çelebi Efendi ibn-i el-Hâc Mehmed Efendi: Velâdetleri 1250 (1834-35), Müddet-i hayâtları 53, İrtihâlleri 1305 (1888), Müddet-i meşihatleri 6.

28. Abdülvâhid Ç. Efendi ibn-i Mehmed Saîd Hemdem Çelebi: Velâdetleri 1275 (1859)²⁴, Müddet-i hayâtları 50, İrtihâlleri 1325 (1907)²⁵, Müddet-i meşihatleri 20.

29. Abdülhalîm Ç. Efendi-i **Sânî** ibn-i Abdülvâhid Çelebi ibn-i Saîd Hemdem: Velâdeti 1291(1874-75).²⁶

30. Mehmed Bahâeddin Veled Ç. Efendi ibn-i Necîb Çelebi ibn-i Abdurrahmân-ı Râbi' Çelebi ibn-i Veled Çelebi ibn-i Ahmed Çelebi ibn-i Abdurrahmân-ı Sâlis ibn-i Bayram Çelebi-i Evvel ibn-i Abdülhalîm-i Evvel ibn-i Abdurrahmân-ı Evvel ibn-i Ebûbekr Çelebi ibn-i Ferruh Çelebi: Velâdeti 1284 (1867).²⁷

31. Mehmed Âmil Ç. Efendi ibn-i Ya'kûb Çelebi ibn-i Mehmed Emin Çelebi ibn-i İbrahim Çelebi ibn-i Abdurrahman Çelebi ibn-i Bayram Çelebi (sânî) ibn-i Abdülahad Çelebi ibn-i Bayram Çelebi (evvel) ibn-i Mehmed Şah Çelebi ibn-i Ferruh Çelebi:²⁸ İrtihâli: 1921

Mecma-ı Uşşâk (s.5-16), Y95 (s.278-284) ve Y97 (s.414-418)'de postnişin olmayan, ancak özellikle silsilenin ikmâli için zikri gerekli görülen çelebiler şunlardır:

*Zâhid Efendi-i Ekber ibn-i Sultan Veled: Velâdetleri 683 (1284-85), Müddet-i hayâtları 48, İrtihâlleri 731 (1330-31).

*Âdil Çelebi Efendi-i Sâlis ibn-i Ârif Efendi-i Sânî ibn-i Âdil-i Ekber ibn-i Ulu Ârif Efendi ibn-i Hazret-i Sultan Veled kuddise sır-

ruhû: Velâdetleri 783 (1381-82), Müddet-i hayâtları 78, İrtihâlleri 861 (1456-57).

*Kadı Mehmed Paşa Çelebi Efendi ibn-i Cemâleddin Çelebi Efendi ibn-i Âdil-i Sâlis ibn-i Ârif-i Sânî ibn-i Âdil-i Ekber ibn-i Ulu Ârif Efendi ibn-i Hazret-i Sultan Veled kaddese sırrahu'l-Ehad: Velâdetleri 860(1455-56), Müddet-i hayâtları 53, İrtihâlleri 913 (1507-08).

*Hasan Çelebi Efendi ibn-i Ferruh Çelebi Efendi ibn-i Hüsrev Çelebi: Velâdetleri 950 (1543-44), Müddet-i hayâtları 53, İrtihâlleri 1003 (1594-95).

*Hüseyn Çelebi Efendi ibn-i Ferruh Çelebi birâder-i müşârun ileyh Hasan Çelebi: Velâdetleri 953 (1546-47), Müddet-i hayâtları 53, İrtihâlleri 1006 (1597-98).

*Mehmed Çelebi ibn-i Ferruh Çelebi Efendi birâder-i müşârun ileyhimâ Hasan Çelebi ve Hüseyn Çelebi: Velâdetleri 957 (1550-51), Müddet-i hayâtları 53, İrtihâlleri 1015 (1606-07).

*Abdurrahman Çelebi-i Evvel ibn-i Ebûbekr Efendi-i Evvel ibn-i Ferruh Çelebi ibn-i Hüsrev Çelebi: Velâdetleri 1017 (1608-09), Müddet-i hayâtları 57, İrtihâlleri 1074 (1663-64).

*Abdurrahmân Çelebi Efendi-i Sânî ibn-i Abdülhalîm Efendi ibn-i Abdurrahmân Efendi ibn-i Ebûbekr Efendi ibn-i Ferruh Çelebi: Velâdetleri 1060 (1650), Müddet-i hayâtları 51, İrtihâlleri 1111 (1699-1700).

*Bayram Çelebi Efendi ibn-i Abdülhalîm Efendi ibn-i Abdurrahmân Efendi ibn-i Ebûbekr Efendi ibn-i Ferruh Çelebi: Velâdetleri -, Müddet-i hayâtları -, İrtihâlleri -.

*Abdurrahmân-ı Sâlis ibn-i Bayram Efendi-i Evvel ibn-i Abdülhalîm ibn-i Abdurrahmân-ı Evvel ibn-i Ebûbekr ibn-i Ferruh Çelebi: Velâdetleri -, Müddet-i hayâtları -, İrtihâlleri -.

*İsmâil Çelebi Efendi ibn-i Abdurrahmân-ı Sâlis ibn-i Bayram Efendi ibn-i Abdülhalîm Efendi ibn-i Abdurrahmân-ı Evvel ibn-i Ebûbekr-i Evvel ibn-i Ferruh Çelebi: Velâdetleri -, Müddet-i hayâtları -, İrtihâlleri -.

*Celâleddin Çelebi Efendi ibn-i Mehmed Saîd Hemdem Çelebi Efendi ibn-i el-Hâc Mehmed Çelebi Efendi: Velâdetleri 1237 (1822), Müddet-i hayâtları 40, İrtihâlleri 1277 (1860-61).

MEHMED SAİD HEMDEM ÇELEBİ'NİN HAZIRLADIĞI KONYA
MEVLÂNA DERGÂHI POSTNİŞİNLERİ LİSTESİ

KAYNAKÇA

- Ahmed Remzi, *Târihçe-i Aktâb*, Şam, 1334.
- Abdülbaki Gölpınarlı, *Mevlâna'dan Sonra Mevlevîlik*, (MSM) 2. bs., İstanbul, 1983.
- _____, *Mevlâna Celâleddin*, 2. bs., İstanbul, 1984.
- Bediüzzaman Furûzanfer, *Mevlâna Celâleddin*, terc. Feridun Nâfiz Uzluk, İst., 1963, s.290-291.
- Esrar Dede, *Tezkire-i Şuarâ-yı Mevlevîyye*, hzl. İlhan Genç, Ankara, 2000.
- Ferit Uğur, "Mevlevîlik Üzerine Bazı Notlar" *Konya Halkevi Kültür Dergisi*, S. 32, s.1744-1746 (Konya, 1940); *Mevlâna Özel Sayısı*, s.148-149.
- Hüseyin Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ*, hzl. Mehmet Akkuş-Ali Yılmaz, C.I, İst., 1990; C.I-V, İstanbul, 2006.
- Konya Ansiklopedisi*, I-IX, Konya, 2010-2015.
- Konya'dan Dünya'ya Mevlâna ve Mevlevîlik*, İst., 2002. (Karatay Bld.yay.)
- Manisalı Rifat, *Mecma-ı Uşşâk*, Selçuk Ün. Ktp. Uzluk Arşivi, Y37.
- Metin Akar, *Veled Çelebi İzbudak*, Ankara, 1994.
- Mustafa Sâkıb Dede, *Sefîne-i Nefîse-i Mevlevîyân*, I-III, Kahire, 1283.
- Nail Tuman, *Tuhfe-i Nâilî*, (tıpkıbasım), I-II, tsz.
- Nevin Korucuoğlu, *Veled Çelebi İzbudak*, Ankara, 1994.
- Sahih Ahmed Dede, *Mecmûatü't-Tevârîhi'l-Mevlevîyye* (MTM), nşr. Cem Zorlu, İst., 2003.
- Sezai Küçük, *Mevlevîliğin Son Yüzyılı*, İstanbul, 2003, s.53-54.
- Şahabettin Uzluk, *Mevlâna'nın Türbesi*, Konya, 1946, s.160.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, (DİA), I-XLIV, İstanbul, 1988-2013.
- Veled Çelebi (İzbudak), *Çelebi Cönkü*, Selçuk Ün. Ktp. Uzluk Arşivi, Y96.
- _____, *Çelebi Cönkü*, Selçuk Ün. Ktp. Uzluk Arşivi, Y97.
- _____-Ahmed Remzî-Tâhirü'l-Mevlevî (2007), *Feridun Nâfiz Uzluk'a Gönderilen Mevlevî Mektupları*, nşr. Yakup Şafak-Yusuf Öz, Konya, 2007.
- _____, *Hatıralarım*, hzl. E. Behnan Şapolyo, İstanbul, 1946; 2.bs., *Tekke'den Meclis'e Sıra Dışı Bir Çelebinin Anıları*, hzl. Yakup Şafak - Yusuf Öz, İstanbul, 2009.
- _____, (*Mevlevî Menâkıbnâmesi*), "Konya Vilâyeti'nin Ahvâl-i Umûmiyye-i Târihiyyesi", 1330 tarihli *Konya Salnâmesi*, s.748-825.

(UzluK Arşivi, no: 2206; Üsküdar Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, Hüdayi Efendi Bölümü, no 1159.)

_____, *Muhtârât*, Selçuk Ün. Ktp. UzluK Arşivi, Y95.

X. Millî Mevlâna Kongresi – *Tebliğler II* (FNU Armağani), Konya, 2003 (Selçuk Ün. Yay.)

Yakup Şafak, “Mevlâna Dergâhı’nın Son Görevlileri”, *Yeni İpek Yolu*, S.226, s.51-53. (Konya, Aralık-2006)

¹ Abdülbaki Gölpınarlı, *Mevlâna Celâleddin*, 2.bs., İst., 1984; aynı müel. *Mevlâna’dan Sonra Mevlevîlik*, 2. bs., İstanbul, 1983, s.21 vd.

² Yakup Şafak, “Hemdem Çelebi”, *Konya Ansiklopedisi*, Konya, 2012, IV, 222-223.

³ *Sefîne-i Nefise-i Mevlevîyân*, I-III, Kahire, 1283; bkz. Ahmet Arı, “Sâkıb Dede”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (DİA), İstanbul, 2009, C.36, s.4-5.

⁴ Veled Çelebi’nin hayatıyla ilgili en önemli kaynak, onun *Hatıralarım* (İstanbul, 1946) isimli eseridir. Eserin ikinci baskısı: *Tekke’den Meclis’e Sıra Dışı Bir Çelebi’nin Anıları*, nşr. Yakup Şafak-Yusuf Öz, İst., 2009. Diğer kitaplar: Nevin Korucuoğlu, *Veled Çelebi İzbudak*, Ankara, 1994; Metin Akar, *Veled Çelebi İzbudak*, Ankara, 1994. Ayrıca bkz. Ahmed Remzî-Tâhirü’l-Mevlevî, *Feridun Nâfiz UzluK’a Gönderilen Mevlevî Mektupları*, nşr. Yakup Şafak-Yusuf Öz, Konya, 2007.

⁵ Ülkemizin önde gelen tıp tarihçilerinden Prof. Dr. Feridun Nâfiz UzluK (1902-1974), aynı zamanda Türk kültürü ve tarihine büyük alâka duymuş; daha öğrencilik yıllarında yazı hayatına başlamış; idealist, memleketsever bir insandır. Anne tarafından soyca bağlı bulunduğu Hz. Mevlâna’ya derin hürmeti olan UzluK, Mevlâna ve Sultan Veled’e ait bazı eserleri Cumhuriyet döneminde ilk defa yayın sahasına çıkararak kişidir. F. Nâfiz UzluK ve UzluK Arşivi hakkında bilgi için bkz. X. Millî Mevlâna Kongresi – *Tebliğler II* (FNU Armağani), Konya, 2003 (Selçuk Ün. Yay.), muhtelif yerler.

⁶ Bkz. Akar, a.g.e., s.121-122. F. Nâfiz UzluK, UzluK Arşivi’nde Y96 numarayla kayıtlı *Çelebi Cönkü*’nün ilk sayfasına şu notu düşmüştür: “Veled Çelebi Hazretleri’nin 1953 (4) Mayıs(nda) vefatı dolayısıyla, müşârun ileyhin metrûkâtını bu yoksul bendesi Feridun Nâfiz UzluK’a verdiler. (...) 1 Ağustos 1954. Feridun Nâfiz UzluK, Ankara Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Profesörü.”

⁷ Bkz. Ahmed Remzî-Tâhirü’l-Mevlevî, *Feridun Nâfiz UzluK’a Gönderilen Mevlevî Mektupları*, s.47.

⁸ Manisalı Rifat, *Mecma-ı Uşşâk*, Selçuk Ün. Ktp. UzluK Arşivi, Y37, s.2-3. Aynı yerde F.N.UzluK şu açıklamayı yapmaktadır: “Bu satırları yazan, Manisalı Derviş Rif’at’tır *Semâ’hâne-i Edeb*’i de o bastırmıştır. İstanbul’da kitapçı dükkânı açmadan evvel Konya’da Huzûr-ı Pîr’deki kitâbhânedede hâfiz-ı kütüblük yapmıştır.” Ali Enver tarafından, *Esrar Dede Tezkiresi* kısaltılarak hazırlanan *Semâ’hâne-i Edeb*, İstanbul’da 1309 yılında neşredilmiştir.

MEHMED SAİD HEMDEM ÇELEBİ'NİN HAZIRLADIĞI KONYA
MEVLÂNA DERGÂHI POSTNİŞİNLERİ LİSTESİ

⁹ Zikredilen eserlerden başka incelediğimiz kaynaklar şunlardır:

*Veled Çelebi (İzbudak), (*Mevlevî Menâkıbnâmesi*), “Konya Vilâyeti'nin Ahvâl-i Umûmiyye-i Târihiyyesi”, 1330 tarihli *Konya Sâlnâmesi*, s.821. (Uzluğ Arşivi, no: 2206; Üsküdar Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, Hüdayi Efendi Bölümü, no 1159.) (1912 yılında hazırlandığı anlaşılan ve basımı yarım kalan *Konya Sâlnâmesi*'nde Veled Çelebi tarafından yazılan bölüm.)

*Ahmed Remzi (Akyürek), *Târihçe-i Aktâb*, Şam, 1334/1916. (Mevlâna Dergâhi postnişinlerinin doğum, ölüm ve şeyhlikleriyle ilgili tarihleri içeren 97 beyitlik manzûmedir. Veled Çelebi'nin kontrolünden geçmiş olan kitapçığın sonunda liste de vardır. Aynı manzûmenin müellifi tarafından gözden geçirilmiş şekli, şu eserde de yer almaktadır: Hüseyin Vassâf, *Sefîne-i Evliyâ*, nşr. M.Akkuş-A.Yılmaz, C.I, s.323-329, İst., 1990)

*Ferit Uğur, “Mevlevîlik Üzerine Bazı Notlar” *Konya Halkevi Kültür Dergisi*, S. 32, s.1744-1746 (Konya, 1940) (Söz konusu liste, aynı derginin Mevlâna Özel Sayısı'nda da (1943), s.148-149'da yayınlanmıştır. Veled Çelebi'nin yukarıdaki listesinin aynısı olduğu anlaşılan bu liste, ayrıca Karatay Belediyesi'nce neşredilen *Konya'dan Dünya'ya Mevlâna ve Mevlevîlik* [İst., 2002, s.156-157] adlı eserde de nakledilmiştir.)

*Şahabettin Uzluğ, *Mevlâna'nın Türbesi*, Konya, 1946, s.160.

*Abdülbaki Gölpinarlı, *Mevlâna'dan Sonra Mevlevîlik*, (MSM) 2. bs., İst., 1983, s.153-154.

*Bedîü'z-Zaman Furûzanfer, *Mevlâna Celâleddin*, terc. Feridun Nâfiz Uzluğ, İst., 1963, s.290-291 (ek). (Aynı liste *Konya'dan Dünya'ya Mevlâna ve Mevlevîlik*, s.155'te de vardır. F.Nâfiz Bey tarafından hazırlandığı anlaşılan bu listede, gerek tarihler, gerekse silsile açısından diğer kaynaklarla uyuşmayan birçok nokta bulunmaktadır.)

*Sezai Küçük, *Mevlevîliğin Son Yüzyılı*, İst., 2003, s.53-54. (Büyük bir emek mahsülü olan bu çalışmada, diğer bazı kaynaklar da zikredilmiştir.)

¹⁰ Sahih Ahmed Dede, *Mecmûatü't-Tevârihi'l-Mevlevîyye*, nşr.Cem Zorlu, İst., 2003. Tarihlerdeki farklılıklara bakılırsa Said Hemdem Çelebi, bu eseri görmemiş veya ondan istifade etmemiş olmalıdır. Ancak iki eserin kaynakları arasında, sistematik bir farklılık da göze çarpmakta, bazen birinin yıl sonu olarak verdiği tarihi, diğeri öbür yılın başı olarak vermektedir. A.Gölpinarlı, kitaplarında malûm üslûbuyla, Mevlevîlik tarihi açısından çok önemli bilgileri ihtiva eden *Mecmûatü't-Tevârihi'l-Mevlevîyye*'yi ağır biçimde eleştiriyor; müellifi, mesnetsiz konuşmakla suçluyor. Bence, bu eser üzerinde, muhtelif konularda iyi bir tenkidî çalışma yapıldıktan sonra ancak nihâi bir hükme varılabilir.

¹¹ Listede adı geçen postnişinlerin hayat hikayeleri, Konya Ansiklopedisi'nin ilgili maddelerinde yer almaktadır.

¹² MTM'de 25 R.âhir 623 Cuma günü doğduğu zikrediliyor. (s.145) Veled Çelebi de aynı tarihi, aynı ibâreyle veriyor. (*Mevlevî Menâkıbı*, s.814) (TTK cetvelinde: 25.4.1226 Cumartesi görünüyor.) A. Gölpinarlı, MSM'te aynı doğum tarihini MTM'yi hiç anmadan, *Sultan Veled Divanı*'ndaki bir kayda dayanan Feridun Nâfiz Uzluğ'tan naklediyor; Uzluğ'u, milâdi karşılığı 26

Nisan 1226 şeklinde vermesinden dolayı eleştiriyor ve milâdî karşılığın Cuma gününe denk gelen 24 Nisan 1226 olması gerektiğini söylüyor. (s.29) Türk edebiyatı tarihi kaynaklarınca da 623 tarihi benimsenmiş görünmektedir. Bkz. *Tuhfe-i Nâilî* (tıpkıbasım), II, 1178 vd.

¹³ MTM'ye göre (s.203) velâdeti 689, müddet-i hayatı 53, vefatı 742 Şaban'ının sonu (Şubat 1342)'dir. *Mevlevî Menâkıbı*'nda da 689 ve 53 rakamları zikredilmiştir.

¹⁴ MTM'ye göre velâdeti 745 evâhiri (s.219), ömrü 79, posta geçişi 798 (1395-96), müddet-i meşihati 20 yıl, vefat tarihi 824 (1421)'dir. Orada 26 yerine sehven 20 yazılmıştır.

¹⁵ MTM'ye göre müddet-i hilâfeti 41'dir. (s.246). *Mevlevî Menâkıbı*'nda da 41 rakamı vardır.

¹⁶ MTM'ye göre velâdeti 1 Muharrem 842 (24.6.1438)'dir; diğer tarihler aynıdır. (s.238)

¹⁷ MTM'ye ve *Mevlevî menâkıbı*'na göre vefatı. 1010 (1601-1602), ömrü 87'dir. (s.282) A.Remzi Dede, A.Gölpınarlı (MSM, s.156) ve F.N.Uzlu'ya göre ise vefat tarihi, Esrar Dede'de olduğu gibi 1000 (1591-1592)'dir. (*Tezkire-i Şuarâ-yı Mevlevîyye*, hzl. İlhan Genç, Ankara, 2000, s.413.)

¹⁸ MTM'de 964 (1556-57)'de doğmuş (s.268), 1040 (1630-31)'de postnişin olmuş (s.299), 1048 (1638-39)'da azledilmiş (s.303), 1052 (1642-43)'te vefat etmiştir. (s.307)

¹⁹ A.Gölpınarlı ve F.N.Uzlu'ya göre vefat tarihi 1048/1638'dur.

²⁰ Veled Çelebi'nin Y97, s.417'deki notu: “Abd-i fakîr, Karahisar ve İstanbul'da Yenikapı Mevlevihânelerindeki silsilenâmelerden ve Ârif Çelebi ahfâdından Konyada'ki Nakîbzâdeler mecmuasından Sultan Dîvânî Efendimiz'e silsile-i neseblerini tahkîk edip yazdım. El-abdül-fakîr Veled Çelebi Post-nişîn-i Dergâh-ı Hazret-i Mevlânâ.”

²¹ MTM'de doğumu 1006 (1597-98), ömrü 44, posta geçişi 1048 (1638-39), görev süresi 2 yıl 6 ay, vefatı 1050 (1640-41)'dir. (s.306) *Mevlevî Menâkıbı*'nda doğum tarihi ve görev süresi MTM'deki gibidir; ömrü 46, posta geçiş tarihi 1050 vefatı 1052'dir. Sâkîb Dede'nin “Ebubekir Çelebi sağken makama geçmesi yüzünden ancak üç ay çelebilik edip aynı yılda öldüğü” görüşünü reddeden Gölpınarlı'ya göre Ârif III, 4 sene kadar çelebilik etmiştir. (MSM, s.164) Halbuki Uzlu Arşivi'nde Y97 (s.541) ve Y105 (s.96-98) nolu mecmualarda sûreti bulunan Padişah Sultan İbrahim'in 21 Cemâziye'l-âhîr 1050 (8.10.1640) tarihli beratında, “Makâm-ı irşâdda şeyhu'ş-şüyûh olan müteveffâ Ârif Muhammed yerine” Şeyh Hüseyin'in atandığı bildirilmektedir.

²² MTM'ye göre doğum tarihi 1157 (1744-45)'tir. (s.332)

²³ Bayram Çelebi'nin, silsileye bağlanmış şekli ihtilâf konusu olduğundan, çeşitli eserlerde ve belgelerde farklılıklar görülmektedir. Bu durum, ciddî bir tedkike muhtaçtır.

²⁴ *Mecma-ı Uşşâk*, s.17'de şu bilgi verilmiştir: “Velâdetleri 1275 evâhiri, postnişin tayini 13 Zilkade 1305/10 Temmuz 1304 (22.7.1888); bu tarihte birinci rütbe mecîdî verilmiştir.”

MEHMED SAİD HEMDEM ÇELEBİ'NİN HAZIRLADIĞI KONYA
MEVLÂNA DERGÂHI POSTNİŞİNLERİ LİSTESİ

²⁵ Y95, s. 285'te şu not vardır: "Fî 17 Şa'bân Sene 325, gece saat 1'de, Çehârşenbe." (25.9.1907)

²⁶ Y95, s. 285'te şu not vardır: "Makâm-ı irşâda revnak-bahş oldukları fî 23 Şa'bân, Sene 1325 ve fî...1323 Pazar ertesi" (1.10.1907). "Müddet-i hilâfeti 2. Azl olunmuştur." Y95 (s.285) ve Y97 (s.418) nolu mecmualarından yazılmıştır

²⁷ Y95, s.285'te şu not vardır: "13 Haziran 1326 (1910) târihinde bâ irâde-i seniyye-i hilâfet-penâhi müşârün ileyh Çelebi Abdülhalim Efendi Hazretleri'nin infisâliyle iclâs buyurulmuştur." Altında Veled Çelebi'nin hattıyla, "Târîh-i infisâlîm 3 Ramazan 1337 ve 2 Haziran 335 (1919) müddet-i hilâfetim 9, nısf-ı nezr-i Mevlevî." ibaresi vardır. Veled Çelebi 2.6.1919 tarihinde görevinden alındıktan sonra Abdülhalim Çelebi ikinci defa çecelebilik makâmına getirilmiş, M.Ferid Uğur'un tesbitlerine göre (Bkz. Postnişinler Listesi, *Konya'dan Dünya'ya Mevlâna ve Mevlevîlik*, s.157.) 1 yıl 4 ay 16 gün görevde kaldıktan sonra Ekim 1920'de Konya'da baş gösteren Delibaş isyanıyla ilişkisi bulunduğu iddiasıyla (milletvekili Kâzım Hüsnü Bey'le birlikte) soruşturmaya uğramış, vazifesinden alınarak yerine Kastamonu Mevlevîhânesi Postnişini Âmil Çelebi tayin edilmiş; o da 7 ay 25 gün çecelebilik makâmında kaldıktan sonra vefat edince yerine üçüncü defa Abdülhalim Çelebi tayin olmuş ve 2 Eylül 1925'te tekkelerin kapatılmasıyla görevi sona ermiş, kendisi de 10 veya 11 Kasım 1925'te vefat etmiştir. Türkiye'de tekkelerin faaliyetinin durdurulmasından sonra Türkiye dışındaki Mevlevîhanelerin merkezi Halep olmuş, şeyhlerin tayin ve azli buradan yapılmıştır. Halep'teki postnişinlik makâmına Abdülhalim Çelebi, tekkeler kapatılmadan önce oğlu Mehmed Bâkır Çelebi'yi tayin ettirmişti. Bakır Çelebi 1939'da ailesini ziyaret için İstanbul'a gelince, Mandater Fransız Hükümeti, Hatay'ın Türkiye'ye katılmasında rolü olduğu gerekçesiyle Suriye'ye dönüşüne mani olmuştur. Bâkır Çelebi Suriye'ye giremeyince, kardeşi Şemsü'l-Vâhid Çelebi'yi yerine vekil tayin etmiştir. Bir müddet Konya'da, daha sonra İstanbul'da yaşayan Bakır Çelebi 23 Nisan 1944'te, 43 yaşında İstanbul'da kalp krizinden vefat etmiştir. Bu tarihte Bâkır Çelebi'nin oğlu Celâleddin Çelebi'nin (öl.13.4.1996) çecelebiligi, tasdik edilmeyince Şemsü'l-Vâhid Çelebi, göreve devam etmiş; 1944 yılında istiklâlîne kavuşan Suriye hükümeti, Mevlevîlerin faaliyetlerini yasaklamış; ancak Mevlevî müntesipleri Türkiye'de Celâleddin Çelebi rehberliğinde beraberliklerini sürdürmeye çalışmışlardır. Bkz. A.Gölpınarlı, *Mevlâna'dan Sonra Mevlevîlik*, s.362-363; H. Hüseyin Top, "Son Dönem Çelebileri ve Evlatları", *Konya'dan Dünya'ya Mevlâna ve Mevlevîlik*, Konya, 2002, s.151-154; Esin Çelebi Bayru, "Babam Celâleddin Bâkır Çelebi", *X. Millî Mevlâna Kongresi Tebliğler I*, Konya, 2002, s. 23 vd.; ayrıca krş. Yakup Şafak, "Mevlâna Dergâhı'nın Son Görevlileri" *Yeni İpek Yolu*, S.226, s.51-53, (Konya, 2006)

²⁸ Bu şecere, Âmil Çelebi'nin bizde sûreti bulunan 27 Zilkade 1327 (10.12.1909) tarihli bir evrakında yer almaktadır. Abdurrahman Çelebi'ye kadar olan kısım, S.Hemdem Çelebi'nin Y97, s.405'teki notunda da aynıdır.